

ICOMOS

international council on monuments and sites

ZPRAVODAJ ČESKÉHO NÁRODNÍHO KOMITÉTU ICOMOS

Úvodní slovo prezidenta ČNK ICOMOS

Vážené členky a členové Českého národního komitétu ICOMOS, vážení přátelé,

Český národní komitét ICOMOS, stejně tak jako ostatní národní komitéty evropských zemí, sdružuje ty, jimž záleží na uchování tradičních hodnot. Propojuje odborníky, kteří nejen svým profesním zaměřením, ale nezřídka též dobrovolnou prací v rámci více než padesátileté činnosti Mezinárodní rady památek a sídel usilují o uchování památek, historických urbanistických celků a kulturní krajiny, kteří jsou si vědomi významu hodnoty regionálních kulturních rysů životního prostředí a jimž záleží na zachování kulturního odkazu našich předků.

Vážíme si nezištné práce Vás všech, kteří se velmi obětavě podílíte na užitečné práci v týmech vědeckých skupin, individuální aktivitou, účastí v mezinárodních vědeckých komisích. Oceňujeme práci členů, kteří připravují odborné konference, přednášky a kteří odbornými posudky, publikační činností a popularizací památkové péče přispívají k naplňování smyslu sdružení, a tedy i k posilování oboru.

Základem účinnosti každé dobrovolné iniciativy lidí, tmelených společným zájmem o ochranu sdíleného dědictví, je přehled o činnosti, dobrá orientace v dění – vzájemná informovanost. Proto se vedení Českého národního komitétu rozhodlo vydávat každoročně informační Zpravodaj ČNK ICOMOS, který bude doplňovat webové stránky a napomůže intenzivněji sledovat a účastnit se dění ve prospěch památek. Dnes je to poprvé.

Poděkování patří iniciátorovi, panu docentu Martinu Horáčkovi, který se obětavě ujal přípravy Zpravodaje.

Věřím, že periodikum, které Vám přiblíží nejdůležitější aktivity Vás všech, odborných komisí i vedení Českého národního komitétu za roční období, Vás zaujme a bude pro Vás, a tedy v důsledku toho i pro naše památky, přínosem.

V Praze dne 31. 7. 2021

Václav Gírsa
prezident ČNK ICOMOS

OBSAH

Úvodní slovo prezidenta ČNK ICOMOS	1
Aktivity ČNK ICOMOS	3
Činnost Vědeckých komitétů ČNK ICOMOS	5
Zapojení ČNK ICOMOS do činnosti mezinárodních výborů ICOMOS od ledna 2020 do března 2021	17
44. zasedání Výboru pro světové dědictví	20
Personálie	24
Cena Ministerstva kultury ČR za památkovou péči	24
Noví členové	25
Kdo nás opustil	27
Stanoviska, veřejné projevy a dopisy prezidia ČNK	28

Zpravodaj Českého národního komitétu ICOMOS

Ročník I.

Redakční rada: Václav Gírsa (předseda), Tomáš Bistřický, Martin Horáček, Karel Kuča, Dagmar Michoinová, Josef Štulc

Šéfredaktor: Martin Horáček

Kontaktní adresa: horacek_martin@post.cz

Grafická úprava a korektury: zajistil Jan Štoll

Fotografie poskytl Výkonný výbor ČNK ICOMOS

Redakční uzávěrka čísla: 31. 7. 2021

Zpravodaji Českého národního komitétu ICOMOS bylo na žádost přiděleno **ISSN 2787-9720**

AKTIVITY ČNK ICOMOS

Výkonný výbor ČNK ICOMOS a klíčová témata v roce 2020 a v lednu až červenci 2021

S těžším tématem, kterým se v uplynulém období zabýval exekutivní výbor a prezidium ČNK ICOMOS, byl legislativní proces spojený s přípravou nového stavebního zákona. Tento kontroverzní záměr, připravovaný stavební a developerskou lobby sdruženou v Hospodářské komoře, pod heslem urychlení stavebních povolení s cílem růstu ekonomiky, nebezpečně a zcela nepokrytě usiluje o oslabení veřejných zájmů včetně ochrany kulturního dědictví. ČNK vstoupil aktivně do legislativního procesu, kdy oficiálně požádal o zařazení mezi připomínková místa v rámci meziresortního připomínkového řízení. Nejdříve jsme byli ze strany Ministerstva pro místní rozvoj ČR ignorováni, v druhém kole připomínek naši existenci již připustili, ale stejně připomínky řádně nevyřadili. Současně jsme vedli písemnou komunikaci s předsedou vlády a jednotlivými ministerstvy. Jako velmi důležitá se ukázala medializace této korespondence, bez toho by naše apely nikdo nebral vážně. S vybranými poslanci a senátory jsme pak komunikovali osobně, abychom jim vysvětlili nebezpečí, které hrozí našemu kulturnímu dědictví, pokud by byl nový stavební zákon schválen. Ve fázi schvalování v Poslanecké sněmovně jsme pak oslovili dopisem předsedy jednotlivých poslaneckých klubů a vyzvali je k zamítnutí zákona, respektive upozornili i na některé pozměňovací návrhy, které by mohly škodu ještě zvýšit. A naopak upozornili na pozměňovací návrh

poslance Jana Čížinského, který se snažil napravit nebezpečnou integraci památkové péče v ochranných pásmech do stavebních úřadů. Přijetí zákona jsme nezabránili, pozměňovací návrh poslance Čížinského byl zamítnut, ale řada pozměňovacích návrhů s negativním dopadem, například v oblasti územního plánování, nebyla přijata. Těžko soudit, jak se nám výsledek podařilo ovlivnit, ale náš hlas byl slyšet. Výrazný podíl na odvrácení těch nejhorších nápadů měl bezesporu pan ministr kultury Lubomír Zaorálek.

Následně jsme vyzvali k zamítnutí zákona předsedu Senátu Miloše Vystrčila a současně oslovili celý Senát prostřednictvím médií. Dne 1. 7. 2021 Senát stavební zákon jako celek jednomyslně odmítnul, což byl nebývale silný signál směrem k Poslanecké sněmovně, vládě a zejména Ministerstvu pro místní rozvoj ČR, které je garantem zákona. To, že se proti ministerstvem tak vehementně prosazovanému zákonu postavili i senátoři vládních stran, potvrzuje názor odborné veřejnosti, že jde o legislativní zmetek. Poté nechal předseda sněmovny Radek Vondráček zařadit odmítnutý stavební zákon (bez ohledu na všechny zaběhnuté procesní pořádky) jako volný bod do právě probíhající sněmovní 111. schůze.

Tentokrát jsme oslovili všechny poslance osobním dopisem, znovu je upozornili na rozpor zákona s mezinárodními závazky České republiky, a vyzvali je k jeho odmítnutí, a tím

k zabránění poškozování kulturního dědictví naší země. Dne 13. 7. 2021 pak sněmovna senátní veto přehlasovala. Pro byla poměrně těsná většina 104 poslanců (k přehlasování senátu bylo v tomto případě potřeba 101 hlasů).

Uveřejněním ve sbírce zákonů dne 29. 7. 2021 zákon vstoupil v platnost. Jeho účinnost bude nabíhat postupně, to nejdůležitější začne platit od 1. 7. 2023. Celkově lze konstatovat, že památková péče sice byla oslabena, ale například ochrana přírody dopadla ještě mnohem hůře.

Celou nevábnou situaci dokresluje skutečnost, že závěr přijímání této kontroverzní normy se překrýval se zasedáním Výboru světového dědictví UNESCO, kde se (mimo jiné) probíralo zařazení historického centra Prahy na seznam památek v ohrožení. A mezi problematické projekty, které ohrožují integritu této památky světového dědictví a jsou předmětem sporu mezi UNESCO a Českou republikou, patří i aktuálně projednávané záměry společnosti Central Group v ochranném pásmu pražské památkové rezervace (například Rezidence park Kavčí hory či stometrové věže na Žižkově od Evy Jiřičné). Přičemž tato společnost byla jedním z hlavních iniciátorů a propagátorů této normy, která uzákonila, že napříště budou stavební záměry v památkových ochranných pásmech, tedy i v tom pražském, vyjmuty z pravomoci státní památkové péče (nebude potřeba závazné stanovisko), což může stavebníkům výrazně usnadnit povolování jejich kontroverzních in-

vestičních záměrů a tím zvýšit jejich profit... O dalším osudu zákona rozhodnou podzimní sněmovní volby.

Akci, kterou se muselo vedení ČNK ICOMOS opakovaně zabývat, představovala kauza, týkající se novotvarů navrhovaných k dostavbě karlínské Invalidovny. Na základě četných podnětů svých členů i širší veřejnosti vyjádřili členové vedení ČNK na Vědecké radě paní generální ředitelky NPÚ zásadní nesouhlas s architektonickým řešením přístaveb, které nerespektuje platné metodické zásady státní památkové péče. V tomto smyslu vydalo vedení ČNK ICOMOS písemné stanovisko k této kontroverzní akci.

V době, kdy byla v platnosti protiepidemická opatření, probíhala činnost pracovních skupin (Národních vědeckých komitétů) a nutná agenda byla řešena také na úrovni prezidia. Pandemie covidu-19 a s ní spojené výrazné omezení mezilidských kontaktů měla dopad i na možnosti zasedání exekutivního výboru a konání plenárního zasedání. Exekutivní výbor se v roce 2020 sešel před tím, než pandemie propukla naplno, a následně po jejím odeznění a uvolnění restrikcí. Plenární zasedání, plánované na podzim 2020, muselo být v důsledku protiepidemických opatření zrušeno, respektive odloženo na období po jejich uvolnění. Exekutivní výbor se na svém jednání dne 30. 6. 2021 rozhodl svolat plenární zasedání v nejbližším možném termínu po prázdninách.

(Václav Gírsa, Tomáš Bistrický)

ČINNOST VĚDECKÝCH KOMITÉTŮ ČNK ICOMOS

Redakční poznámka

V následujícím přehledu aktivit uvádíme počiny za rok 2020 a leden až březen 2021. Seřazeno podle specializovaných Vědeckých komitétů ČNK. Zařazeny jsou výstupy, které byly vytvořené pro potřeby ICOMOS nebo v součinnosti s ICOMOS a dále vybrané práce členů Vědeckých komitétů podle podkladů dodaných jimi samotnými. Jakkoli tyto výstupy věcně souvisejí s agendou ICOMOS, ne pokaždé jsou s ní výslovně spojeny. Abychom se vyhnuli nedorozuměním ohledně atribucí či institucionálních dedikací a zároveň posílili „viditelnost“ ICOMOS, rádi bychom vybídli členy, aby se neostýchali kontaktovat výkonný výbor ČNK v případě, že chtějí své aktivity s komitétem provázat, požádat o záštitu prezidenta, opatřit svou publikaci logem apod. V dalších letech budou ve *Zpravodaji* uváděny přednostně výstupy, jejichž spojení s ČNK ICOMOS nebo mezinárodními komitétů a pracovními skupinami ICOMOS bude evidentní a prokazatelné.

(Martin Horáček a Dagmar Michoinová)

Vědecký komitét pro památky UNESCO

Předseda Josef Štulc

Publikace

- Martin Horáček, Czech Republic: Heritage at Risk [zpráva pro publikaci ICOMOS o ohroženém dědictví ve světě], in: Christoph Machat – John Ziesemer (edd.), *Heritage at Risk: World Report 2016–2019 on Monuments and Sites in Danger*, Berlin 2020, s. 26–28, online zde: https://openarchive.icomos.org/id/eprint/2430/1/hr20_2016_2019.pdf

Světové dědictví UNESCO

- *Desk review* nominace na zápis mezi Světové kulturní dědictví (Martin Horáček).
- V roce 2020 probíhala intenzivní práce na obnovené nominaci mezi Světové dědictví UNESCO pro Žatecko s aktivním zapojením některých členů ČNK, pod rozšířeným konceptem s názvem *Žatec a krajina žateckého chmele*. Věra Kučová byla po pracovní a zejména odborné linii zapojena do přípravy odborných textů, včetně srovnávací analýzy, jež se stala součástí nominační dokumentace, finalizované v prosinci 2020. Za ČNK ICOMOS je ofi-

ciálním členem přípravného týmu Tomáš Efler, který se tématu věnuje několik let a v roce 2020 připravil interaktivní mapu, jež je obsahově harmonizována s nominační dokumentací.

- 44. zasedání Výboru pro světové dědictví (16.–31. 7. 2021) se věnuje samostatný článek Věry Kučové v tomto *Žpravodaji*.

Členové komitétu se též zapojili do činnosti mezinárodních komitétů a pracovních skupin ICOMOS – viz v samostatném přehledu v tomto *Žpravodaji*.

Vědecký komitét pro průmyslové dědictví

Předseda Benjamin Fragner

Publikace

- Svatopluk Zídek a další, seriál *Industriální stopy* v časopise *Stavitel*. V roce 2020 byly publikovány články: *Pivovar Chřtč, Pivovar a hrad Rychmburk, Koksová baterie Horní Vítkovice, Waschkova textilka v Odrách, Pevnostní skanzen Březinka, Dřevouhelná vysoká pec Šindelová, Depo 2015 Plzeň a Papírna v Doubravě na Ašsku*.
- Jan Zikmund, *Hledání univerzality: Kontexty průmyslové architektury v Československu 1945–1992*, Praha 2020.

Výstava

- *Místo tvar program / Konverze / Industriální situace* (kurátor Benjamin Fragner), výstava instalovaná před koncem roku 2020 v Galerii Jaroslava Fragnera v Praze. Informace a fotografie k výstavě jsou dostupné zde:
<http://vcpd.cvut.cz/misto-tvar-program-konverze-industrialni-situace/>

Přednášky

- V rámci veletrhu *Památky – Muzea – Řemesla 2020* v Praze se v pátek 14. 2. 2020 uskutečnil seminář *Nepřehlédněme drobné industriální stopy v krajině a sídlech*, na kterém s přednáškami vystoupili Svatopluk Zídek, Alena Borovcová, Vladimír Peringer, Milan Starec, Benjamin Fragner a Lukáš Beran.
- Lukáš Beran, *Carl Arnold Séquin-Bronner, the commonde nominator / part II*. Online konference *Cities and Historic Textile Complexes: Typology, Good Practice, and Global Perspectives for Conservation*, pořádala Sekce TICCIH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage), 24. 3. 2020. Online zde: <https://ticcih.org/notes-from-the-expert-meeting-on-textiles/>

Vědecký komitét pro poválečnou architekturu

Předseda Petr Vorlík

Projekty

- Členové komitétu se intenzivně zabývali mapováním poválečného architektonického dědictví a monitorováním jeho aktuálního stavu v rámci grantu NAKI II *Architektura osmdesátých let* (řešitelské pracoviště Fakulta architektury ČVUT v Praze), s celou řadou aktivit v letech 2018–2022.
- Členové komitétu z Fakulty stavební ČVUT v Praze byli zapojeni do řešení pětiletého projektu *Analýza a prezentace hodnot moderní architektury 60. a 70. let 20. století jako součásti národní a kulturní identity ČR*, vedeného NPÚ (NAKI II). Viz <https://www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/cinnosti/veda-a-vyzkum/9534-analyza-a-prezentace-hodnot-moderni-architektury-60-a-70-let-20-stoleti-jako-soucasti-narodni-a-kulturni-identity-cr>

Publikace

- Naďa Goryczková et al., *Metodika hodnocení a ochrany staveb 2. poloviny 20. století (se zaměřením na architektonické dědictví 60. a 70. let) vzhledem k jejich (možné) památkové ochraně*, Brno 2020. Online zde: <https://www.npu.cz/pamatky/architektura-60-a-70-let/ke-stazeni/publikace/Methodika-hodnoceni-ochrany-staveb.pdf>
- Naďa Goryczková (ed.), *Transgas: Areál řídicí ústředny Tranzitního plynovodu a budova FMPE v Praze*, Praha 2019 [vytištěno v roce 2020].
- Lenka Popelová, Nursery schools in the former socialist Czechoslovakia: Playing, educating and political consciousness, in: Franziska Bollerey (ed.), *Kid-Size: From Toy, to Table, to Town – Spielzeug, Möbel, Stadt. Eselsohren* [University of Wuppertal] Vol. III, 2020, č. 1+2.
- Petr Vorlík – Klára Brůhová (edd.), *nepostavená / architektura osmdesátých let*, Praha 2020.
- Petr Vorlík – Tereza Poláčková (edd.), *Architektura na červeném seznamu / Normální je nebourat*, Praha 2020.
- Petr Vorlík (ed.) et al., *rozhovory / architektura osmdesátých let*, Praha 2020.
- Petr Vorlík, Czech Modern Architecture – A Product of Synthesis, in: *Niche 06*, Tokio 2019, s. 96–107.
- Petr Vorlík, Ještěd – Heritage Site between Landscape and Engineering, in: Sigrid Brandt – Jörg Haspel – Leonid Kondrashev – Alexander Kudryavtsev – John Ziesemer (edd.), *A Future for Our Recent Past: Model Projects of Modern Heritage Conservation in Europe* (ICOMOS Germany), Berlin 2020, s. 63–70.

Výstavy

- Helena Doudová – Radomíra Sedláková – Klára Brůhová – Petr Vorlík, *Nebourat! Podoby brutalismu v Praze*, Národní galerie Praha – Veletržní palác, 6. 3. – 6. 9. 2020.
- Petr Krajčí – Petr Vorlík – Pavel Směták – Dan Merta – Klára Pučerová, *Navzdory: Architekti 1969 – 1989 – 2019*, Galerie Jaroslava Fragnera, Praha, 4. 12. 2019 – 26. 1. 2020.

- Lenka Popelová, *Sbory Církve československé husitské – architektonické dědictví našich regionů*, Betlémská kaple v Praze, 9. – 30. 7. 2020, výstava ke stoletému výročí vzniku CČSH, navazující na předešlý výzkumný projekt a knihu.
- *To nejlepší z architektury 60. a 70. let*, Národní technická knihovna v Praze, 8. 12. 2020 – 15. 1. 2021. Katalog: Renata Vrabelová (ed.), *Architektura 60. a 70. let v České republice*, Praha 2020.

Další odborná činnost

Petr Vorlík

- Odborná vyjádření k památkovým hodnotám budov a návrhům na jejich přestavbu: pro Státní fond životního prostředí ČR k souboru *Budov investičních institucí, tzv. Vlasta v Praze-Vršovcích*, pro architekta Petra Kordovského k obchodnímu domu *Kotva v Praze*; pro architekta Michala Juhu k poliklinice *Marjánka v Praze* a další.
- Rozhovory pro *Český rozhlas, Respekt, iDnes, Týden*.
- Spolupráce na *Stavebně historickém průzkumu Nové scény a Restauriční budovy Národního divadla (včetně inventarizace prvků interiéru a restaurátorských záměrů)*, květen – říjen 2020.

Vědecký komitét pro zahradní a krajinářskou tvorbu

Předsedkyně Ina Truxová

Člen komitétu Jan Hendrych spolupracoval na přípravě expertizy vegetační složky zámecké zahrady a okolí v Českém Krumlově.

Publikace

- Jan Hendrych, Průhonice Park, in: Pavel Vlček (ed.), *The Historic Centre of Prague and the Průhonice Park*, Praha 2020, s. 313–320 [též česky].

Vědecký komitét pro lidovou architekturu

(Pracovní skupina pro venkovská sídla a lidovou architekturu – VESLA)

Předseda Martin Čerňanský

- Členové pracovní skupiny VESLA se účastnili sněmu SOVAMM (Společnost pro obnovu vesnice a malého města) v Loubí, konaného o víkendu ve dnech 9. – 11. 10. 2020.

Zuzana Syrová

- Členka vědeckého komitétu mezinárodní konference HERITAGE 2020 (3DPast | RISK-Terra), International Conference on Vernacular Architecture in World Heritage Sites: Risks and New Technologies, která se měla konat 9. – 12. září 2020 na Fakultě architektury polytechniky ve Valencii a nakonec se konala virtuálně.

Viz <https://heritage2020.blogs.upv.es/virtual-conference/>

- Karel Kuča, Zuzana Syrová, Radim Urbánek a Zuzana Čermáková (není v pracovní skupině): Návrh Památkové zóny Slověnice a slověnických mostů, na Ministerstvo kultury ČR podal SOVAMM.

Vědecký komitét pro ekonomii

Předseda Tomáš Bistřický

Komitét pro ekonomii průběžně zajišťoval finanční prostředky pro chod ČNK a servis jeho členům (monitoring médií).

Vědecký komitét pro hrady, zámky, tvrze a zříceniny

Předseda Václav Girsá

- Stanovisko ČNK ICOMOS k památkové obnově hospodářské budovy hradu Uhrovec ze dne 22. 9. 2020.

- Podpora nominace Slovenského národního komitétu ICOMOS pro obnovu hradu Uhrovec na Evropskou cenu za kulturní dědictví / Cenu Europa Nostra.
- Příprava vydání metodické publikace, zaměřené na opravy zřícenin *Paměť kamenů – obrazová rukověť udržitelné péče o torzální památky* (Vydavatelství ČVUT s podporou ČNK ICOMOS).
- Václav Girsá s Dagmar Michoinovou: scénáře instruktážních videí *Jak se v minulosti stavělo s vápnem*, dostupné online zde: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLZ-gJmohI4Y6cwCAiMilEADW33oUF7RHA>

- Václav Girsá [mimo komitét]: Mariánský sloup ještě jednou – tentokrát z pohledu památkové péče, blog *Aktuálně.cz*, 2. 12. 2020.

Cena za nejlepší restaurování památky, první místo v kategorii restaurování v soutěži Lotyšské stavby 2020 za obnovu věží hradu Bauska

Dokončená obnova věží gotického hradu Bauska získala první místo v kategorii restaurování v soutěži Lotyšské stavby roku 2020. Připravil ji a autorsky dozoroval Miloslav Hanzl. Jde o třetí etapu obnovy památky mající pro Lotyšsko národní význam, srovnatelný s významem českého hradu Karlštejn. Českou pomoc s restaurováním hradu v 90. letech zprostředkoval tehdejší prezident Václav Havel. Vítězové soutěže byli oceněni na trhu Ågenskalns 12. března 2021 v Rize.

Tato část projektu byla zaměřena na konzervaci a restaurování velké a malé věže starého hradu z 15. století. Hrad byl koncem 17. století poničen za švédských válek a během Severní války s Ruskem v roce 1705 pak devastován ještě více. Následná éra Sovětského svazu se na něm podepsala necitlivými opravami a dostavbami. V posledním čtvrtstoletí, i na základě česko-lotyšské dohody o spolupráci v oblasti kultury z roku 1999, se mu za pomoci českých odborníků vrací bývalá sláva a důstojnost.

Práce na obnově zahrnovaly realizaci dřevěných pavlačí, schodišť a nových krovů se zastřešením Velké věže a konzervaci malé věže. Nové tesařské prvky, volně napodobující již zaniklé konstrukce, byly

osazeny do otisků na původní místa stavby. Tesaři si materiál připravili ručně a pracovali tradičními technologickými postupy, které se v oblasti používaly po staletí. Nejnáročnější bylo restaurování středověkého zdiva a zejména torz dochovaných gotických omítek.

Miloslav Hanzl pracoval na projektu pod záštitou a ve spolupráci s kanceláří architektky Ináry Cauníte z Rigy. Investorem byla Rada hrabství Bauska. Stavbu pak realizovala lotyšská firma Kaskāde 19. Čeští restaurátoři poskytl na místě odbornou pomoc při ošetření gotických omítek. Lotyšsko si českých odborníků velmi váží, a to jak architektů Miloslava Hanzla a Václava Girsy, tak i českých restaurátorů a řemeslníků, protože tyto obory v Lotyšsku za sovětské éry prakticky zanikly. Čeští odborníci tak v Lotyšsku oživovali postupy obnovy památek pomocí původních technologií.

Už v roce 2003 získali architekti Miloslav Hanzl a Václav Girsy spolu s restaurátorem Milošem Gavendou Cenu kulturního dědictví Lotyšska, udělenou Lotyšskou státní inspekcí pro ochranu kulturních památek v Rize a European Union Prize for Cultural Heritage / Europa Nostra Award 2004, za konzervaci zříceniny starého hradu Bauska. Obnova vlastního renesančního zámku Bauska získala první místo v kategorii restaurování v soutěži Lotyšské stavby roku 2016. Tehdy na vlastní obnově zámku, opět dle českého projektu, pracovali převážně čeští odborníci, kteří provedli renovace renesančních historických omítek a fasád se sgrafity, opravy interiérů, výrobu replik historických oken a dveří s dekorativním kováním, včetně rozsáhlé obnovy střešní krytiny.

archiweb NEWS ARCHITECTS BUILDINGS CATALOGUE E-SHOP JOB FIND

Český architekt dostal cenu za restaurování hradu v Lotyšsku

Publisher ČTK 19.03.2021 19:15
Miloslav Hanzl

Praha/Riga - Cenu za nejlepší restaurování památky dostala v Lotyšsku obnova věži gotického hradu Bauska, na níž pracoval český architekt Miloslav Hanzl. Jde o třetí etapu obnovy památky, která má pro Lotyšsko význam srovnatelný s významem hradu Karlštejn pro Čechy. ČTK dnes o ocenění informoval Jan Štoll, mluvčí Českého národního komitétu Mezinárodní rady pro památky a sídla (ICOMOS), jehož je Hanzl členem. Za obnovu hradu Bauska, která trvá léta, již byl oceněn dříve.

Dokončená obnova věže získala první místo v kategorii restaurování v soutěži Lotyšské stavby roku 2020. Třetí etapa obnovy byla zaměřena na konzervaci a restaurování velké a malé věže hradu z 15. století. Hrad byl koncem 17. století poničen za švédských válek a během Severní války s Ruskem v roce 1705 pak devastován ještě více. Následná éra Sovětského svazu se na něm podepsala nechtivými opravami a dostavbami. V posledním čtvrtstoletí se mu za pomoci českých odborníků vrací bývalá sláva a důstojnost. Českou pomoc s restaurováním hradu v 90. letech zprostředkoval tehdejší prezident Václav Havel.

Práce na obnově zahrnovaly výrobu dřevěných pavlačí, schodišť, a nových krovů se zastřešením Velké věže a konzervaci malé věže. Nové tesařské prvky, volně napodobující již zaniklé konstrukce, byly osazeny na původní místa stavby. Tesaři si materiál připravili ručně a pracovali tradičními technologickými postupy, které se v oblasti používaly po staletí. Nejnáročnější bylo restaurování středověkého zdiva a zejména torz dochovaných gotických omítek.

Miloslav Hanzl a Václav Girsy spolu s restaurátorem Milošem Gavendou už v roce 2003 získali Cenu kulturního dědictví Lotyšska, udělenou Lotyšskou státní inspekcí pro

Radio Prague International MOŽNÉ VÝLOŽKY VEŠKERÝ PUBLIKUJEME

Zprávy Domácí politika Zahraniční politika Evropská unie Ekonomika Společnost Krajane Více...

CS | DE | EN | ES | FR

Český architekt dostal cenu za restaurování hradu v Lotyšsku

19.3.2021

Cenu za nejlepší restaurování památky dostala v Lotyšsku obnova věže gotického hradu Bauska, na níž pracoval český architekt Miloslav Hanzl. Jde o třetí etapu obnovy památky, která má pro Lotyšsko význam srovnatelný s významem hradu Karlštejn pro Čechy. ČTK o ocenění informoval Jan Štoll, mluvčí Českého národního komitétu Mezinárodní rady pro památky a sídla, jehož je Hanzl členem. Za obnovu hradu Bauska, která trvá léta, již byl oceněn dříve. Dokončená obnova věže získala první místo v kategorii restaurování v soutěži Lotyšské stavby roku 2020. Třetí etapa obnovy byla zaměřena na konzervaci a restaurování velké a malé věže hradu z 15. století. Hrad byl koncem 17. století poničen za švédských válek a během Severní války s Ruskem v roce 1705 pak devastován ještě více. Následná éra Sovětského svazu se na něm podepsala nechtivými opravami a dostavbami. V posledním čtvrtstoletí se mu za pomoci českých odborníků vrací bývalá sláva a důstojnost. Českou pomoc s restaurováním hradu v 90. letech zprostředkoval tehdejší prezident Václav Havel.

SOUVISEJÍCÍ ČLÁNKY

- Turisté na hradech a rámcích ubýlo, spletní má plněnší erponé rozvozní
- Zámek park Káskyň Duř je nejstarší svého druhu v Česku
- Veselání hrady, zámky, kláštery či galérie se odrobily v nové asociaci
- Výlet na Veveří

SLEDUJTE NÁS

Nejnovější zprávy

Aktuálně.cz MENU ARCHITECTURA ARCHITECTURA STAVBA INTERIÉR KONSTRUKCE JAK NA TO REALITYPK

Sdílet fotografií To mě mělo

Čech vrátil kouzlo "lotyšskému Karlštejnu". Poškodily ho války i opravy za komunismu

Prohlédnout si 8 fotografií

Foto: Miloslav Hanzl (ČNK ICOMOS)

Reklamy Google
Přeslat zobrazovací foto reklamě
Proč tato reklama? >

(Miloslav Hanzl)

Další aktivity členů ČNK

Pavel Kalina

- Soubor kritických komentářů k památkové péči a stavební kultuře v denním tisku a v online blogu
- Pražský masakr motorovou pilou – poraž strom, zasad' kamení, *Aktuálně.cz*, 20. 3. 2021.
- Invalidovna v podzimní mlze, *Lidové noviny*, 19. 10. 2020, s. 9.
- Památkáři mrzačí Invalidovnu. Má dostat tvář naší doby – té, která žádnou nemá, *Aktuálně.cz*, 4. 10. 2020.
- Vstali noví obrazoborci, *Orientace Lidových novin*, 21. 6. 2020, s. 21–22.
- Nechci, aby Praha skončila jako Athény, *rozhovor s Petrem Žídkem v Orientaci Lidových novin*, 22. 2. 2020, s. 19.

Patrik Líbal, Lenka Popelová, Petr Urlich

- Petr Urlich (ed.) – Patrik Líbal, Lenka Popelová et al., *Slavné vily Prahy 6 – Hanspaulka*, Praha 2020. K tomu výstava v Galerii Skleňák v Praze, 31. 8. – 1. 10. 2020.

Tomáš Pek, Michael Rykl, Václav Girsá

- Průzkumy vily Karla Čapka v Praze v souvislosti s její zamýšlenou obnovou a zapojení do diskusí na jednáních památkové komise Rady městské části Praha 10 a na jednáních Zastupitelstva městské části Praha 10. Členové ČNK se snaží zabránit přetížení objektu, které hrozí ze strany investora (majetek MČ Praha 10).

Jiří Slavík

- Monitoring rabování jedinečného historického stavebního fondu na území širšího centra města Brna v souvislosti s úsilím Ministerstva kultury ČR a Národního památkového ústavu o vyhlášení městských památkových zón pro plošně zcela nedostatečně chráněnou brněnskou metropoli, a to nejlépe v rozsahu kompromisní společné dohody MK, NPÚ, SMB, MMB, KÚ a KAM, učiněné po dvou letech jednání dne 26. 8. 2020, aktuálně (2021) však nečekaně vypořádané ze strany statutárního města Brna a Kanceláře architekta města Brna (KAM).

Vladimír Šlapeta

- Přednáška o poválečné architektuře z obou stran železné opony (Německo, Polsko, Československo), centrum architektury ZODIAC ve Varšavě, 11. 2. 2020.
- V listopadu 2020 zvolen členem německého Werkbundu v Berlíně.
- Autor výstavy *Jože Plečnik a Praha*, instalované na promenádě okolo řeky Ljubljanice v Lublani pod patronátem Správy Pražského hradu a Velvyslanectví ČR v Lublani v listopadu a prosinci 2020.

- V lednu 2021 jmenován do mezinárodní komise expertů pro nominaci sídlišť architekta Ernsta Maye ve Frankfurtu nad Mohanem na zápis mezi Světové dědictví UNESCO. Členy této komise pod předsednictvím prezidenta ICOMOS Německo Jörga Haspela jsou památkáři a historici ze Švýcarska, Nizozemska, Česka a Německa.

European Heritage Label

Martin Horáček a Zdeněk Novák se v březnu 2021 stali novými členy Evropského panelu nezávislých odborníků pro záležitosti Evropského dědictví (celkem 13 panelistů, na období 2021–2023). Oba členové ČNK byli nominováni Evropským parlamentem.

European Heritage Award / Europa Nostra Award 2021

Martin Horáček vypracoval posudek nominace *Restoration of the Medieval Tower Jakobínka as a Route to Memory* (součást hradního areálu v Rožmberku, předkladatel NPÚ). Projekt byl v květnu 2021 oceněn čestným uznáním poroty za mimořádný přínos k zachování a posilování hodnot evropského kulturního dědictví *The Special Mentions*.

Nové vysokoškolské studijní programy zaměřené na péči o kulturní dědictví

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci akreditovala navazující **magisterský studijní program Teorie a dějiny výtvarných umění se specializací památková péče** (garant Martin Horáček, katedra dějin umění FF UP). Otevřeno od akademického roku 2021/2022. Více informací zde: <https://dejinyumeni.upol.cz/nc/zprava/clanek/katedra-otevira-novy-navazujici-magistersky-studijni-program-orientovany-do-praxe/>

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci zahájila v září 2020 výuku v prvním ročníku **doktorského studijního programu Dějiny umění, památková péče a technologie pro materiálové průzkumy** (Katedra dějin umění FF UP ve spolupráci s Přírodovědeckou fakultou UP, Fakultou restaurování Univerzity Pardubice, Ústavem teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd České republiky a odbornými pracovišti v Římě). Více informací v *Manuálu doktorského studijního programu* (editor Martin Horáček) zde: https://dejinyumeni.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/katedry/dvu/aktuality/2020_druhe_pololeti/Manual_DSP.pdf

Zapojení ČNK ICOMOS do činnosti mezinárodních výborů ICOMOS od ledna 2020 do března 2021

Činnost mezinárodních vědeckých výborů, pracovních skupin i vedení ICOMOS byla poznamenána pandemií covid-19. Vrcholem aktivit ICOMOS mělo být XX. trienální generální shromáždění v Sydney, jež bylo australským národním komitétem intenzivně připravováno přes tři roky a jež muselo být nakonec převedeno do online formy, která postrádala odbornou konferenci a exkurze a byla redukována v podstatě jen na nejdůležitější provozní záležitosti. Počítá se s tím, že se 1. až 9. září 2023 v Sydney odehraje XXI. trienální generální shromáždění ICOMOS.

Poměrně rychlá adaptace na online prostředí však na druhou stranu usnadnila komunikaci a umožnila zapojení do různých aktivit, jejichž zvládnutí by jinak komplikovaly geografické vzdálenosti a náklady na cestování. Videokonference zajisté nenahradí osobní kontakt a odpadá také společné poznávání památkového fondu in situ; projevuje se též zřejmá únava členstva z permanentního úřadování online, takže se voleb do výboru v rámci virtuálního generálního shromáždění v prosinci 2020 účastnilo méně členů, než bylo účastníků živého generálního shromáždění v indickém Dillí v roce 2017. Lze však poměrně efektivně na dálku řešit různou „papírovou“ agendu, připomínkovat programy, rezoluce a doktrinální dokumenty atd.

ČNK se v uplynulém období účastnil následujících online pracovních setkání a aktivit:

ICOMOS European Group Meeting, 11.–12. 6. 2020. Každoroční setkání prezidentů národních komitétů nebo jejich pověřených zástupců (za ČNK Martin Horáček), původně plánováno do Seville. Patrně hlavním bodem jednání bylo připomínkování praktického manuálu *EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage – Revised edition November 2020*. Manual. ICOMOS International, Paris, 72 s. ISBN 978-2-918086-36-9.

Za pozornost stojí skutečnost, že se hodně diskutovaly odstavce o tvarosloví novotvarů vkládaných do památkově hodnotného prostředí. Členové pracovní skupiny i zástupci národních komitétů upozorňovali na interpretační vágnost pojmu „moderní“ v památkářské rozpravě a doporučili jeho důsledné vynechání z textu. Klíčový článek 3-3.16 těchto *Evropských zásad kvality* tedy radí: „Nelze-li se vyhnout doplňkům nebo novým funkcím, projekt by měl zaručit vyváženost, harmonii a/nebo kontrolovaný dialog mezi kulturním dědictvím a novými prvky, respektujícími stávající hodnoty.“ („When additional elements or new uses are necessary, a project should ensure there is balance, harmony and/or controlled dialogue between the cultural heritage and the new elements, respecting the existing values.“). Velmi pečlivě připravené *Evropské zásady kvality* jsou zveřejněny zde: <https://openarchive.icomos.org/id/eprint/2436/>

ICOMOS European Group Meeting, 26. 3. 2021. Za ČNK se účastnil Martin Horáček. Projednávalo se zejména zapojení do iniciativ *Green Deal for Europe*, *New European Bauhaus* a výzva Jörga Haspela (ICOMOS Německo) k zaměření na *Dissonant Heritage* (sporné dědictví – např. architektura spojená s totalitními režimy, násilnými historickými událostmi apod.).

ICOMOS Europe Initiative: Sharing experiences on Transnational Serial Nominations in Europe, 1. 7. 2020 a dále tři kola e-mailové korespondence do ledna 2021. Iniciativa ICOMOS Europe, usilující o vytvoření mezinárodního materiálu evropských komitétů ICOMOS, zaměřeného na existující a potenciální sériové statky světového dědictví UNESCO. Byly sumarizovány informace a připraveny četné náměty za českou stranu do připravované společné publikace pro evropské prostředí. Téma je v regionu *Evropa a Severní Amerika* nanejvýš potřebné, neboť dochází k tematickým překryvům na národních indikativních seznamech a vzájemná harmonizace, jakož i reflexe dosavadních zkušeností, je nezbytná. Za ČNK se zapojili Martin Horáček (jako focal point) a Věra Kučová. Výsledný dokument je dostupný online zde: https://openarchive.icomos.org/id/eprint/2489/1/ICOMOS%20Europe%20initiative_Sharing%20experience%20on%20Transnational%20Serial%20Nominations%20in%20Europe.pdf

ICOMOS International Scientific Committee on the Analysis and Restoration of Structures of Architectural Heritage (ISCARSAH), ICOMOS Webinar Series – ISCARSAH, Part 1, 21. 10. 2020. Miloš Drdác ký přednesl příspěvek *Vulnerability self-assessment and resilience focused measures in disaster situations*. Dále se zapojil do práce komitétu na aktualizaci Charty *Principles for the Analysis, Conservation and Structural Restoration of Architectural Heritage*, se snahou včlenit do Charty i část, která dnes tvoří Doporučení.

ICOMOS International Committee on Vernacular Architecture (CIAV), Annual Meeting, 26. 10. 2020. Martin Čerňanský prezentoval dílčí výroční zprávu za svěřenou oblast činnosti a účastnil se diskuse ohledně agendy pro následující rok.

ICOMOS XX. Triennial General Assembly, 3.–16. 12. 2020. Hlavním bodem byla volba nového vedení (Board). Po třech letech v čele ICOMOS vystřídala japonského právníka Toshiyukiho Kona belgická architektka-památkářka Teresa Patricio, jako první prezidentka mezinárodního ICOMOS vůbec. Protikandidát nakonec nebyl žádný. Mezi pěti viceprezidenty „naši“ část světa v novém výboru reprezentuje Riin Alatalu z Estonska. Voleb se za ČNK zúčastnili Martin Horáček a Dagmar Michoinová, s proxy hlasy dalších členů v povoleném množství.

ICOMOS International Scientific Committee on Twentieth Century Heritage (ISC20C), Annual General Meeting, 5. 12. 2020. Jednání předcházely online volby nového vedení výboru. Sheridan Burke, specialistku na management architektonického dědictví z Austrálie, vystřídal v pozici prezidenta Jack Pyburn, památkář-architekt z USA a odborník na „historické“ betony. Mezi osmi viceprezidenty reprezentují střední Evropu Leo Schmidt (Německo) a Dumitru Rusu (Rumunsko), garant Socialist Heritage Initiative, aktivity zaměřené na mapování a ochranu architektury zemí bývalého východního bloku (tradicionalistické i brutalistické). Za ČNK se voleb a shromáždění zúčastnil Martin Horáček.

ICOMOS Sustainable Development Goals Working Group, 11. 3. 2021. ČNK se do činnosti pracovní skupiny zapojil v lednu 2021. Byl připomínkován dokument *Cultural Heritage for Achieving the Sustainable Development Goals: A Policy Guidance for All Cultural Heritage and Development Actors* (komentáře Martin Horáček a Josef Štulc). Focal point za ČNK Martin Horáček připravil prezentaci o činnosti ČNK a památkové péči v ČR ve vztahu k programu OSN Agenda 2030, jehož implementace do aktivit ICOMOSu představuje hlavní cíl pracovní skupiny. Skupina zpravidla jedná jednou měsíčně.

(Martin Horáček s využitím podkladů Martina Čerňanského, Miloše Drdáckého a Věry Kučové)

44. zasedání Výboru pro světové dědictví

Ve dnech 16.–31. července 2021 proběhlo v čínském Fuzhou (Fu-čou) rozšířené, **44. zasedání Výboru pro světové dědictví** (dále jen „Výbor“), kterému předsedal pan Tian Xuejun, současný předseda Národní komise pro UNESCO Číny, zkušený profesní diplomat.¹ S ohledem na to, že kvůli světové pandemii se zasedání nekonalo v roce 2020, bylo velmi dlouhé, neboť muselo najednou projednat agendu za dva roky a zohlednit hybridní kombinaci komunikace, s dominancí on-line, jež musela respektovat různá světová časová pásma. Pro Českou republiku bylo mimořádně závažné, neboť jsme měli témata v řadě okruhů zasedání.

Kromě standardních zpráv o činnosti Výboru, jeho Sekretariátu a poradních organizací (ICOMOS, IUCN, ICCROM) byla významná část zasedání jako obvykle věnována položkám na Seznamu světového dědictví již zapsaným (z nichž řada je na Seznamu světového dědictví v ohrožení). V této části jednání šlo o přijetí rozhodnutí k celkem **255 lokalitám**. Mediálně více sledovanou částí zasedání jsou nominace pro další doplnění Seznamu světového dědictví, a to tedy hned za dva roky, což představovalo celkem 39 nominací nejrůznějšího rozsahu ze všech regionů.

Nejvýraznější diskuse se jako obvykle týkaly lokalit, které byly navrhovány k zápisu na Seznam světového dědictví v ohrožení. Výbor v této části projevil velkorysost, kdy z naprosté většiny podkladů tato otázka byla vyřazena i tam, kde se takový zápis očekával. V tomto kontextu musíme upozornit naopak

na **Historické centrum Prahy**, pro které je přijaté rozhodnutí poměrně přísné a žádný člen Výboru pro světové dědictví obsah neměl potřebu zmírňovat. Návrh rozhodnutí byl České republice znám od počátku června t.r., kdy byly zveřejněny dokumenty zasedání. Je nutno uvést, že řada doporučení a požadavků Výboru letos opakuje nenaplněné teze z rozhodnutí předchozího (2018) a zejména se ztotožňuje se závěry expertní mise ICOMOS a Centra světového dědictví, jež proběhla v březnu 2019 a jejíž zpráva je v ČR k dispozici od podzimu téhož roku.

Ze Seznamu světového dědictví v ohrožení byl do „běžného režimu“ vyřazen **Národní park Salonga v Demokratické republice Kongo** (Salonga National Park), jeden z největších tropických deštných pralesů, v povodí řeky Kongo. (NP Salonga figuruje na Seznamu světového dědictví od roku 1984 a na Seznamu v ohrožení byl již od roku 1999.²)

Jedním z nejsledovanějších bodů jednání byla rozprava o osudu světové památky s názvem **Liverpool – město námořního obchodu** (Liverpool – Maritime Mercantile City). Ten byl na Seznam světového dědictví zapsán v roce 2004 a relativně krátce na to, v roce 2012, na Seznam světového dědictví v ohrožení poté, kdy nebyla dostatečně zohledněna doporučení Výboru, který projednával vývoj v rámci statku opakovaně již v letech 2007–2011 a požadavky Výboru nebyly zohledňovány.

Jedním z hlavních důvodů byla výstavba vysokých objektů v těsné blízkosti budov, které představují symbol zdejšího stavebního dědic-

¹ Zdroj: http://en.moe.gov.cn/about_MOE/ministers/201704/t20170405_301888.html

² Zdroj: <http://whc.unesco.org/en/news/2313>

tví. V kontextu novostaveb historické stavby v zásadě ztrácejí měřítko a ucelené pohledy, tedy integritu celku a autenticitu celku. Liverpool se tak stal třetí položkou vyškrtnutou ze Seznamu světového dědictví, po Údolí Labe u Drážďan v Německu (the Elbe Valley in Dresden) a Rezervaci arabských přímorožců v Ománu (the Arabian Oryx Sanctuary).³

Nové nominace byly detailně projednávány ve dnech 24.–28. 7. O jedné z nominací se dokonce rozhodlo až v tajném hlasování 30. 7. **Celkem bylo zapsáno 34 nových lokalit** různého rozsahu a tématického základu, v případě kulturních památek a souborů od prehistorie po památky 20. století. Podrobněji jsou všechny přírůstky včetně základních fotografií nyní představeny i na webu Centra světového dědictví.⁴

Česká republika zaznamenala veliký úspěch v podobě dvou nových položek zapsaných na Seznam světového dědictví. Hlavní a mediálně bohatě pokrytou zprávou je zápis trojice měst, která jsou v ČR známá jako **Západočeský lázeňský trojúhelník**. Je nutno hned říci, že tento pojem nebude vhodné užívat, protože nová položka Seznam světového dědictví je složená z 11 lázeňských měst v 7 zemích, která jsou si z hlediska významu rovna. Jsou zapsána pod společným názvem **Slavná lázeňská města Evropy** a tvoří je **Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně** v České republice, **Baden-Baden, Bad Ems a Bad Kissingen** v Německu, **Spa** v Belgii, **Vichy** ve Francii, **Montecatini Terme** v Itálii, **Baden bei Wien** v Rakousku a **City of Bath** v Anglii.

Procesu přípravy, který má kořeny již na počátku 21. století, kdy ČR usilovala o status

světového dědictví pro Luhačovice, se dlouhodobě věnovali i odborníci z ČNK ICOMOS, rozvíjející témata spojená s urbanistickým a krajinným dědictvím.

Slavná lázeňská města Evropy výborně reprezentují fenomén evropského lázeňství, založeného na využívání přírodních minerálních pramenů. Nelze podcenit, že příslušné Rozhodnutí Výboru (44 COM 8B.16) zároveň obsahuje ještě četné požadavky a doporučení, o nichž bude kolektiv států předkládat zprávu do 1. 12. 2022, takže zápisem práce zdaleka neskončila.⁵

Výbor pro světové dědictví zároveň projednal doplňky, jež byly připravovány po zápisu statku **Krajina pro chov a výcvik kočárových ceremoniálních koní** (2019). Pro tuto naši lokalitu byl tedy až letos schválen rozsah rozšíření nárazníkové zóny, což bylo Rozhodnutím v roce 2019 explicitně požadováno. Zároveň byla pro krajinu s hřebčínem potvrzena definice OUV pro tuto lokalitu, neboť ta byla v roce 2019 sestavena jako „provizorní“ poté, kdy z tezí předložených v nominační dokumentaci bylo nezbytné vypustit myšlenky, vážící se ke kritériu (ii), jež této krajině experty uznáno nebylo.

Dalším rozhodnutím důležitým pro ČR je Rozhodnutí 44 COM 8E, které pokrývá řadu drobnějších změn definic OUV. Mj. schvaluje (konečně) návrh ČR na změnu informací v části Ochrana a řízení pro obě lokality, kde v posledních letech proběhly restituční procesy a došlo k předání statku či jeho části Národním památkovým ústavem církví (Kroměříž, Zelená Hora u Žďáru nad Sázavou).

³ Zdroj: <http://whc.unesco.org/en/news/2314>

⁴ Zdroj: <http://whc.unesco.org/en/newproperties/>

⁵ Podrobněji napří zde: <https://www.mkcr.cz/novinky-a-media/slavna-lazenska-mesta-evropy-jsou-svetovym-dedictvim-unesco-4-cs4383.html>

Je nesmírně důležité, že po 44. zasedání Výboru máme v České republice konečně i zcela první přírodní lokalitu na Seznamu světového dědictví, jako součást mnohačetné mezinárodní série se složitým názvem **Dlouhověké bukové lesy a pralesy Karpat a dalších oblastí Evropy** (Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Other Regions of Europe). Toto přírodní dědictví představuje nyní celkem 94 komponent v 18 zemích a jde tak o jednu z nejrozsáhlejších lokalit jak plochou, tak i nároky na budoucí spolupráci. Česko zastupuje nově národní přírodní rezervace **Jizerskohorské bučiny**, která je s rozlohou 950 hektarů vůbec největším maloplošným chráněným územím v Jizerských horách, které chrání jedinečné bukové lesy na severovýchodních

svazích Jizerských hor a spolu s vymezeným ochranným pásmem propojujícím jednotlivá jádrová území dosahuje 2700 ha.⁶

Kromě uvedených jednotlivých kauz a nových zápisů na Seznam světového dědictví se Výbor odpovědně věnoval obecným tématům, z nichž je potřebné vyzdvihnout globálně významné téma **Klimatická změna a světové dědictví** (Climate Change and World Heritage), k němuž bude na podzim 2021 vydána nová koncepce. Stejně tak je potěšující, že odborné struktury UNESCO pokročily v nové verzi metodického materiálu, který bude sdružovat **posuzování dopadů na kulturní i přírodní dědictví** a má být zveřejněn rovněž na podzim t.r. Výše zmíněné rozhodnutí k „Praze“ ostatně opakovaně po takových posudcích volá (jmenovitě pro HIA

⁶ Zdroj: <https://www.ochranaprirody.cz/o-aopk-cr/aopk-cr-informuje/aktuality/jizerskohorske-buciny-jsou-nasi-prvni-prirodni-lokalitou-svetoveho-dedictvi-unesco/>

Heritage Impact Assessment) a bude důležité najít i konsenzus ČNK ICOMOS, MK a NPÚ, jaký optimální postup na národní úrovni zavést.

V roce 2022 bude celosvětově připomínáno již 50. výročí přijetí Úmluvy o ochraně světového dědictví, na což se začala řada států, ale i Centrum světového dědictví připravovat a na zasedání k tomu bylo logicky i vyzýváno. Pro ČNK ICOMOS je tedy výzvou, jak se optimálně zapojit, co organizovat samostatně, ale zejména i kde se včas připojit k odborným aktivitám na úrovni světové, regionální nebo alespoň střeoevropské. Není důvod tříštit kapacity, naopak bude žádoucí se s kolegy v zahraničí v dané věci brzy koordinovat.

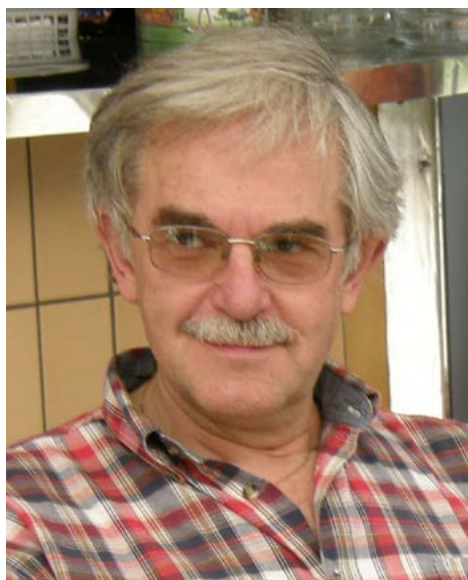
(Věra Kučová)

PERSONÁLIE

Cena Ministerstva kultury České republiky za památkovou péči udělena Pavlu Jeriemu

U příležitosti Mezinárodního dne památek a sídel udělil letos ministr kultury PhDr. Lubomír Zaorálek prestižní cenu za celoživotní službu ochraně památek významnému českému památkáři Pavlu Jeriemu. Cenu předal v zastoupení ministra kultury ředitel Odboru památkové péče MK ČR Mgr. Jiří Vajčner, Ph.D., u příležitosti vyhlášení výsledků Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón za rok 2020. Předání proběhlo dne 22. června 2021 na slavnostním setkání v Národním muzeu, pořádaném Ministerstvem kultury ČR, Ministerstvem pro místní rozvoj ČR, Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska a Českým národním komitétem ICOMOS.

Pavlovi Jeriemu, kolegovi a dlouholetému členu Českého národního komitétu, upřímně blahopřejeme!!!

(Václav Gírsa)

NOVÍ ČLENOVÉ

V roce 2020 a 2021 (do 30. 6.) byli do ČNK ICOMOS přijati čtyři noví členové:

Ing. arch. Ivan Vavřík

Ivan Vavřík pracoval v letech 1984–1987 v Obnově památek, n. p., kde se podílel na projektech rekonstrukcí hradů, zámků a kostelů ve Středočeském kraji (Hořovice, Březnice, Karlštejn, Žebrák, Libušín, Kosmonosy, Mnichovo Hradiště). V letech 1987–1990 se zabýval záchranou původní žižkovské zástavby před hrozící asanací (články v novinách, výstavy, přednášky). Po roce 1990 byl vedoucím skupiny pro regeneraci památkové zóny Praha 3. Vypracoval projekt komplexní rekonstrukce kostela Nejsvětějšího Srdce Páně na Vinohradech, dokumentaci rekonstrukce kostela sv. Anny a Betlémské kaple na Žižkově a regulační zásady domů a bloků v Památkové zóně Žižkov. Od roku 2005 je členem Památkové rady NPÚ, ú.o.p. v Praze. V roce 2000–2011 působil jako předseda Správní rady Nadace české architektury.

prof. PhDr. Pavel Kalina, Ph.D.

Pavel Kalina je profesorem pro dějiny architektury a památkovou péči na Fakultě architektury ČVUT. Věnuje se především výzkumu raně novověkého umění a architektury, zejména italského a českého umění a česko-italských vztahů. Kromě toho se zabývá také současnou architekturou a angažoval se v řadě případů ochrany kulturního dědictví Prahy. Je autorem pěti odborných monografií a desítek vědeckých studií publikovaných doma i v zahraničí. Jeho poslední kniha *Hluboké město. Moderní metropole jako Druhý Řím* (2019) je výsledkem celoživotního zájmu o vývoj a fungování historických měst v rámci euroatlantické civilizace.

Mgr. Jan Zikmund, Ph.D.

Jan Zikmund vystudoval dějiny umění na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci a doktorský program se zaměřením Dějiny architektury a památková péče na Fakultě architektury ČVUT v Praze. Od roku 2008 působí ve Výzkumném centru průmyslového dědictví, které je od roku 2010 pracovištěm Fakulty architektury ČVUT. Ve své práci se zaměřuje na průmyslovou a poválečnou architekturu, je autorem či spoluautorem řady odborných publikací a textů. Je členem pracovních skupin Českého národního komitétu ICOMOS pro průmyslové dědictví a poválečnou architekturu, české sekce Docomomo International a platformy Industriální stopy.

Doc. Ing. arch. Petr Durdík

Petr Durdík je významným urbanistou a docentem na Katedře urbanismu a územního plánování Fakulty stavební ČVUT v Praze. V Útvaru hlavního architekta hl. m. Prahy, později změněného na Útvar rozvoje města, se od roku 1980 podílel na přípravě územně plánovacích dokumentací a podkladů. Pod jeho vedením byl zpracován dosud platný územní plán hlavního města Prahy, schválený v roce 1999. Od roku 2010 je předsedou Asociace pro urbanismus a územní plánování (AUÚP), která je členem ECTP – European Council of Town Planners (Evropské rady urbanistů) a SIA – Rady výstavby ČR. Působí také jako porotce v urbanistických soutěžích. Je mladším bratrem předčasně zesnulého castelologa a člena ČNK ICOMOS prof. Tomáše Durdíka.

KDO NÁS OPUSTIL

---

doc. PhDr. Jiří Tomáš Kotalík, CSc. († 2. 7. 2020)

2. července 2020 odešel významný český pedagog, památkář a umělecký historik, dlouholetý člen Českého národního komitétu ICOMOS, pan doc. PhDr. Jiří Tomáš Kotalík, CSc. Jiří Tomáš Kotalík (nar. 14. 2. 1951) patřil mezi významné osobnosti oboru a zasloužil se o naše památky. V letech 2003–2004 byl ředitelem Národního památkového ústavu. Od 80. let působil jako pedagog v Akademii výtvarných umění v Praze, kde v letech 2010–2014 zastával funkci rektora. Po odchodu prof. Tomáše Durdíka v roce 2012 zastával funkci předsedy Vědecké rady generální ředitelky NPÚ. Vedle významné tvůrčí vědecké práce a mimořádně úspěšné činnosti pedagoga v čele naší nejvýznamnější vysoké školy výtvarných umění je třeba zdůraznit jeho velký přínos pro ochranu památek. Jiří Tomáš Kotalík ve vzácné vyváženosti spojoval svůj hluboký vztah k umění minulosti se svojí jedinečnou orientací v tvorbě přítomnosti. Tím napomáhal rozvoji památkové péče, současného umění i obohacování kultury a kvality prostředí, ve kterém žijeme. Čest jeho památce.

(Josef Štulc – Václav Gírsa)

STANOVISKA, VEŘEJNÉ PROJEVY A DOPISY PREZIDIA ČNK

ICOMOS

Stanovisko ČNK ICOMOS k památkové obnově hospodářské budovy
hradu Uhrovec, 22. 9. 2020

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÉQUE

Statement regarding the restoration of the Operation Building at Castle Uhrovec

Castle ruins represent an important category of historical heritage of every country. The requirement to conserve the preserved authentic image of the castle ruin is not only justified by the necessity of sensitivity and respect to the romantic image of the vanishing ancient work in its natural scenery but also, of course, is closely connected with preserving the information value of an important historical source. Therefore, the custody of ruin architectures is a challenging and specific role of the society. A prudent approach is preferred in methodical materials that handle the approach to ruin architectures. Two most important requirements of conservation work are emphasized: preserving the authentic expression and documentary value of the vanishing work. Conservation efforts should preserve both, the impressive image of originality and the opportunity of connection with ancient work, enabling its examination, exploration, and documentation. The restoration of faded parts of ruin architectures is always based on thorough scientific understanding and high quality of conservation and restoration efforts.

Castle Uhrovec is one of the most valuable and highly preserved monuments of its type in Slovakia.

The conservation efforts that have been going on at this location in the complicated situation of the past years have arrived at respectable results, achieved due to exceptionally commendable initiative of the Hrad Uhrovec collective, whose cooperation with authorities on monument care has been exemplary.

With the objective to stop the destruction process of a monument neglected in the long-term and strengthen the renewal of an attractive monument, a project of reconstruction of the Operation Building has been prepared and implemented. Only the torso of the building has been preserved, but with full extent of wall constructions, albeit devastated, with extensive areas of medieval plaster, and with a whole array of remarkable details or their visible parts. Installation of a roof on the building torso, without doubt, offers the safest guarantee of preservation of the monument, especially as credible bases for restoration of the original form exist. Given the extensive and precisely processed exploration and detailed documentation, it was legitimate to consider an overall restoration of the Operation s Building,

including the return of the initial form of the roof and the restoration of the interior and its authentic furnishings. The convincing and exceptionally compelling whole is the result of a respectful approach and excellent implementation. The authentic atmosphere of the grounds has been strengthened by the sensitive treatment of all authentic elements (especially wonderful presentation of preserved plaster) and by almost obsessively meticulous implementation of traditional craft procedures when completing the truss, roofing, flooring, and details of the panes.

I consider the restoration of the Operation's Building of Castle Uhrovec, which will become a community center and a place for castle visitors, an excellent cultural act and wonderful realization within the framework of modern trends of monument care. It is an exceptional example of effective cooperation of professionals and public in preservation of cultural heritage with remarkable societal impact. It exceeds standard practice in monument care and meets strict expert requirements in the field of care of ruin architectures in the European area.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
President ČNK ICOMOS

In Prague on September 22, 2020

ICOMOS

Memorandum ČNK ICOMOS k nové tvorbě v prostředí s památkovými hodnotami, 8. 4. 2021

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

Memorandum ČNK ICOMOS k nové tvorbě v prostředí s památkovými hodnotami

V souvislosti s plánovanou přístavbou karlínské Invalidovny se oživila diskuze na téma architektonických novotvarů v prostředí s památkovými hodnotami. Zvýšený tlak na prosazení kontroverzních vstupů do památkových rezervací, zón a ochranných pásem vyvolává potřebu znovu připomenout a zdůraznit zásady přístupu k nové architektonické a výtvarné tvorbě v prostředí s převažující historickou výstavbou, na nichž se evropská a česká památková péče sjednotila.

ČNK ICOMOS registruje četné příklady z domácí praxe, kdy necitlivé zásahy vedou k narušení autenticity a integrity prostředí s památkovými hodnotami, či dokonce přímému poškozování a ničení hodnotných objektů a jejich nahrazování novostavbami. V případech, že památkové hodnoty prostředí nejsou legislativně chráněny, nová výstavba nezřídka naprosto mění jeho charakter, aniž by zaručovala vznik nové kvality. Avšak ani formální ochrana území nedostačuje, pokud stavební činnost přehlídí skutečné hodnoty prostředí a nositele těchto hodnot na různých úrovních měřítka, od architektonického detailu po veduty a panoramata.

ČNK ICOMOS se znepokojením sleduje případy ohrožení památkových hodnot prostředí o to víc tehdy, kdy je investorem veřejná instituce, navržený novotvar má sloužit kulturní funkci, architekt návrhu je renomovanou osobností a památkové péče návrh podporuje či iniciuje v rozporu se zásadami oboru. Do profesionální rozpravy v oboru dokonce pronikl názor, že existuje jakási „metoda kontrastu“, která je údajně legitimním, odborným a „soudobým“ řešením problematiky novotvarů v historickém prostředí. Vzorovou ukázkou aplikace této „metody“ v praxi se mají stát přístavby k Invalidovně v Praze-Karlíně.

ČNK ICOMOS jako součást mezinárodní odborné komunity připomíná, že prioritou pro jakoukoli tvorbu v prostředí s památkovými hodnotami by mělo být udržení těchto hodnot a jejich materiálních nositelů. Jsou to ostatně právě tyto hodnoty, které v souhrnu činí příslušné prostředí atraktivním pro veřejnost i investory.

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

Je zapotřebí zdůraznit, že každé intervenci by měla předcházet pečlivá analýza hodnot ve shodě s uznávanými mezinárodními metodikami (heritage value assessment). Nová tvorba by měla vycházet z výsledků této analýzy a hodnoty prostředí zachovat, popřípadě posílit či restituovat. „Památková péče“ architektonické intervence do chráněných struktur nevyklučuje, nýbrž – jak samotné slovo „péče“ naznačuje – s nimi počítá. Tyto intervence pokaždé představují zásah do komplexního organismu se specifickými životními procesy a kvalitami, a měly by proto probíhat maximálně citlivě. Nová tvorba v takovém prostředí by neměla být „bezpohlavní“ a nemusí ani replikovat zaniklý stav věci, pokud nejde v konkrétním případě o nejvhodnější řešení. Měla by však pokaždé respektovat kontext (parcelace, měřítko, členění, materialita), nacházet soulad s památkou a v harmonii s ní dotvářet celek. Pokud ovšem budou historické stavby se svým prostředím zneužívány k prezentaci partikulárních programů, osobních zájmů a módních akademických hypotéz, křehká rovnováha tohoto prostředí ztratí svou udržitelnou dynamiku. Tvorba programově založená na kontrastu pro kontrast sám, na samoučelné distanci od historického prostředí, je konec konců jen parazitováním na historickém prostředí, které popírá jeho identitu. Hodnoty, které vyplývají z tisícileté historie stavební kultury a které chceme uchovat do budoucna, vinou nešetrného přístupu nebo neuváženého experimentování zaniknou.

Český národní komitét ICOMOS proto apeluje na všechny složky oboru, zejména na vedení Národního památkového ústavu, aby v souladu se svým posláním, tradicí a metodikami ve svém působení zajistil důsledné dodržování platných zásad památkové péče v této oblasti a aby v komunikaci s architekty, investory a širší veřejností dbal na prosazování kontextuální architektonické a výtvarné tvorby za účelem uchování kulturních hodnot. Skvělých, inspirativních příkladů takové tvorby z 20. a 21. století je u nás i v evropských zemích celá řada.

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

V Praze dne 8. dubna 2021

PŘEHLED MEDIÁLNÍCH AKTIVIT KOMITÉTU K NÁVRHU NOVÉHO STAVEBNÍHO ZÁKONA

Komitét proti oslabení ochrany kulturních památek v novém stavebním zákoně

Národní komitét se do komunikace vzniku nového stavebního zákona zapojil už loni. Úsilím v podobě dopisů členům vlády ČR, Parlamentu a Senátu Poslanecké sněmovny s apelací na ochranu kulturních památek, včetně vydaných tiskových zpráv, postupně dosáhla organizace zařazení mezi připomínková místa. Čehož ve spolupráci s JUDr. Petrem Svobodou, Ph.D., beze zbytku využila. Následný vývoj legislativního procesu nového zákona, dá-li se vůbec v tomto případě takto nazvat, pokračoval až k zamítnutí zákona v Senátu Parlamentu ČR 1. července 2021. Následně však poslanci přehlasovali veto Senátu a prezident Miloš Zeman nový stavební zákon podepsal. V mezidobí jsme se také postavili za setrvání ministra kultury Lubomíra Zaorálka, neboť jeho výměna by mohla významně změnit postoj resortu k novému stavebnímu zákonu. Následují výňatky z jednotlivých komuniké.

Pane premiére, chraňte památky, jak jste slíbil

Pozměňovací návrhy nového stavebního zákona poslance Kolovratníka likvidují ochranu kulturního dědictví, směřují také k porušení mezinárodní smlouvy o ochraně světového kulturního dědictví. Český národní komitét Mezinárodní rady památek na to upozornil otevřeným dopisem premiéra Andreje Babiše.

„Komplexní pozměňovací návrh poslance Vašeho vládního hnutí Martina Kolovratníka, podporovaný ministryní pro místní rozvoj Klárou Dostálovou, ve své podstatě likviduje i tu výrazně okleštěnou ochranu veřejných zájmů v oblasti péče o naše kulturní dědictví, kterou obsahoval vládní návrh zákona předložený Parlamentu,“ uvedl profesor Václav Girsá, prezident ČNK ICOMOS.

Původní verzi nového stavebního zákona zpracovala Hospodářská komora, norma byla kritizována za vznik ve střetu zájmů. Ten se do ní propsal výrazným upřednostněním zájmů developerských společností na úkor ochrany památek. Následné připomínkové řízení nerovnost alespoň částečně zmírnilo.

„Nyní se ale tento zcela nepřijatelný a nekvalitní návrh vrací zpět, formou jakéhosi kvazi vládního návrhu poslanců a ministrů Vašeho hnutí, podporovaný poslanci KSČM a SPD,“ dodává Girsá s tím, že tentokrát ale připomínkovaním neprojde a hrozí vznik legislativního zmetku.

ČNK ICOMOS už dříve upozornil, že připravovaná nezávaznost stanovisek orgánů státní památkové péče, a to i v jejich ochranných pásmech, vyústí v ničení památek. Totéž platí pro integraci rozhodování o památkové péči do stavebních úřadů, vzdání se ochrany veřejných zájmů v územním plánování a automatickém vydávání rozhodnutí týkajících se památek. To navíc otevře nebývalý prostor pro korupci.

Babiš má zamezit novému stavebnímu zákonu, chce rada památek

Praha - Český národní komitét ICOMOS (Mezinárodní rada památek a sídel) se obrátil otevřeným dopisem na premiéra Andreje Babiše (ANO) s žádostí, aby zamezil přijetí nového stavebního zákona. Ten je podle komitétu v rozporu s premiérovým prohlášením i zájmy ČR na ochranu jejího kulturního dědictví. Prezident ČNK ICOMOS Václav Girsu uvádí, že zákon při projednávání ve Sněmovně ztrácí ochranu veřejných zájmů v oblasti péče o kulturní dědictví, kterou obsahoval vládní návrh zákona. Zákon by byl podle něho také porušením mezinárodních dohod, na které ČR přistoupila.

"Komplexní pozměňovací návrh poslance Vašeho vládního hnutí Martina Kolovratníka, podporovaný ministryní pro místní rozvoj Klárou Dostálovou, ve své podstatě likviduje i tu ve své podstatě výrazně okleštěnou ochranu veřejných zájmů v oblasti péče o naše kulturní dědictví, kterou obsahoval vládní návrh zákona předložený Parlamentu," uvedl Girsu. Připomíná, že Babiš v reakci na obavy o dopady připravované stavební legislativy ČNK ICOMOS v březnu 2019 ujistil o vědomí významu památek včetně jejich ochrany.

Ministryně Dostálová (za ANO) dnes ČTK sdělila, že ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) neodpovídá za jednotlivé poslance a jejich pozměňovací návrhy. *"Je právo poslanců podávat pozměňovací návrhy u návrhu stavebního zákona jako u všech jiných zákonů a MMR může k návrhům poslanců vyjádřit pouze své stanovisko. A u drtivé většiny předložených pozměňovacích návrhů má MMR shodné stanovisko jako ministerstvo kultury, se kterým náš postoj k jednotlivým návrhům konzultujeme,"* sdělil ČTK stanovisko Dostálové mluvčí MMR Vilém Fréek.

Český národní komitét ICOMOS odmítal prvotní návrh nového stavebního zákona zpracovaný podle něj v přímém střetu zájmu Hospodářskou komorou. Návrh odmítla většina připomínkových míst, ty nejzávažnější nedostatky ohrožující kulturní dědictví se podle Girsy eliminovaly, ale například připomínky ČNK ICOMOS nebyly vypořádány.

Současný návrh zákona, pro který vzala Sněmovna za základ návrh svého hospodářského výboru, již nebude podléhat posouzení Legislativní radou vlády, ani neprojde připomínkovým řízením. *"Takto nemůže vzniknout nic jiného než legislativní zmetek,"* uvádí Girsu. Před změnami stavebního zákona počátkem dubna varoval ministr kultury Lubomír Zaorálek (ČSSD). To, co se odehrává s návrhem ve Sněmovně, podle jeho slov vzbuzuje obavu, že ze zákona zmizí i to minimum, které bylo dohodnuto ohledně památek a kulturního dědictví. Také varoval před prostorem pro korupci, který je podle jeho slov enormní.

Dostálová dnes uvedla, že pozměňovací návrh hospodářského výboru, ke kterému poslanci pozměňovací návrhy podávají, vychází z vládního návrhu zákona. *"A tento komplexní pozměňovací návrh dohody uzavřen s ministerstvem kultury jako garantem ochrany památek a kulturního dědictví převzal a dodržel. Je tedy zřejmé, že k žádnému ničení památek návrh stavebního zákona opravdu dveře neotevřel,"* tvrdí ministryně.

"Pokud budou rozhodnutí týkající se památek vydávána automaticky, nastane ničení kulturního prostředí, navíc se tím otevře nebyvalý prostor pro korupci," domnívá se i Girsu. *"Pokud nebudou stanoviska orgánů státní památkové péče závazná, a to i v ochranných pásmech, nastane ničení památek. Pokud dojde k integraci rozhodování o památkové péči do stavebních úřadů, bude docházet k devastaci prostředí s památkovými hodnotami,"* uvedl.

Mise UNESCO a rady ICOMOS v roce 2019 vyzvala ČR, aby UNESCO informovala o vypracování návrhů na reformu stavebního zákona v souvislosti s dopady na správu památek. *"A nemáme žádné informace o tom, že by Česká republika informovala Centrum světového dědictví o návrzích poslanců a ministrů vašeho hnutí, které nepochybně zásadním způsobem oslabí ochranu kulturního dědictví v naší zemi,"* uzavřel Girsu.

Komitét také premiérovi připomíná, že Česko je vázáno mezinárodními smlouvami o ochraně památek – Úmluvou o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (Sbírka zákonů č. 159/1991 Sb.). Ta stát zavazuje k zajištění účinných opatření na ochranu a zachování dědictví.

„Musíme bohužel konstatovat, že nyní projednávaná podoba stavebního zákona směřuje přesně opačným směrem,“ upozorňuje profesor Girsu.

Stát měl také informovat Centrum světového dědictví UNESCO o vypracování návrhů na reformu stavebního zákona v souvislosti s potenciálními dopady na správu památek kulturního dědictví. (Společná reaktivní monitorovací mise Centra světového dědictví UNESCO a rady ICOMOS – kapitola 5.1.2 Zprávy, doporučení D 01.)

„Nemáme žádné informace o tom, že by Česká republika informovala Centrum světového dědictví o návrzích poslanců a ministrů Vašeho hnutí, které nepochybně zásadním způsobem oslabí ochranu kulturního dědictví v naší zemi,“ píše Girsu premiérovi.

Premiér Andrej Babiš v březnu 2019 ujistil ČNK ICOMOS, v reakci na obavy z dopadů připravované stavební legislativy, o vědomí významu kulturního dědictví a památek včetně jejich ochrany.

„Dovoluji si Vás proto požádat, abyste z titulu své vládní funkce, i z titulu funkce předsedy vládního hnutí ANO, zamezil přijetí výše uvedených legislativních návrhů, které jsou v příkrém rozporu s Vaším prohlášením i zájmy České republiky na ochranu jejího kulturního dědictví,“ uzavírá Girsu.

ČNK ICOMOS odmítá oslabení památkové péče v novém stavebním zákonu. Požádal senát o jeho zamítnutí

Český národní komitét Mezinárodní rady památek a sídel požádal předsedu Senátu Parlamentu ČR Miloše Vystrčila o zamítnutí nového stavebního zákona. Změna pravidel ochrany kulturního dědictví porušuje mezinárodní závazky a ohrožuje jeho samotnou podstatu.

„Dovolte nám, abychom znovu z titulu našeho poslání vyjádřili mimořádné znepokojení nad nekoncepční přípravou a podobou nového stavebního zákona, který je v rozporu s povinností ochrany kulturního dědictví naší země i mezinárodními závazky České republiky, zakotvenými v mezinárodních právních normách a úmluvách,“ napsal prezident ČNK ICOMOS profesor Václav Girsas předsedovi Senátu PČR Miloši Vystrčilovi.

„Návrh zákona předložený ke schválení senátorům negarantuje, že bude naplněn veřejný zájem ochrany kulturního dědictví. Integrace státní památkové péče do státní stavební správy v případě památkových ochranných pásem jde přímo proti podstatě ochrany kulturního dědictví,“ vysvětluje profesor Girsas.

„Lze reálně očekávat živelnou výstavbu výškových budov tam, kde to dnes není legálně možné. Naše kulturní dědictví může být zařazeno na seznam památek UNESCO v ohrožení. Dále se tím posílí nebezpečí, které hrozí historickému centru Prahy a Českému Krumlovu a ohrožuje i ostatní památky,“ dodává Girsas.

„Nejde jenom o UNESCO. Představa některých, že světovost získají naše historická města zvýšením hladiny zástavby v jejich ochranných pásmech, je absurdní. Ta bychom měli chránit hlavně kvůli sobě, stejně jako jsou

chráněny Řím, Florencie a další významná města,“ dodává Girsas.

Současné znění nového stavebního zákona se vyhnulo řádnému legislativnímu procesu. Už prvotní návrh byl připraven bez analýz, které by odhalily, proč je povolování staveb pomalé. Po zásadních změnách na půdě Poslanecké sněmovny neprošel zákon transparentním připomínkovým řízením. Neprojednala jej ani Legislativní rada vlády. Množství pozměňovacích návrhů bylo přijato bez dohledu na jejich reálný dopad. Existují také závažné pochybnosti o souladu celého procesu s ústavním pořádkem.

„Žádáme Vás proto, aby Senát Parlamentu ČR odmítnul nekoncepční normu, která vznikla ve střetu zájmu a negarantuje v potřebné míře ochranu veřejného zájmu,“ uzavírá Girsas s tím, že organizace bude znovu apelovat na poslance, aby stavební zákon v současné podobě neschválili.

Organizace ICOMOS sleduje dodržování mezinárodních standardů péče o kulturní dědictví, podporuje výzkumnou činnost v oboru, zabývá se ochranou památek a spolu s Ministerstvem kultury ČR a Národním památkovým ústavem se podílí na přípravě materiálů pro zápis cenných památek a území na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Girsas: Nikdo mě nepřesvědčí o tom, že stavební úřady mohou fungovat jako orgány státní památkové péče

Na 40 tisíc nemovitostí chráněného památkového fondu v ohrožení. Otevře mu cestu přehlasování senátního veta nového stavebního zákona.

„Novým stavebním zákonem integrovaná památková péče do státní stavební sprá-

vy v případě památkových ochranných pásem negarantuje ochranu našeho kulturního dědictví. Zákon odstartuje živelnou výstavbu výškových budov tam, kde to dnes není legálně možné,“ uvedl profesor Václav Gírsa, památkový architekt a prezident ČNK ICOMOS.

„Nikdo mě nepřesvědčí o tom, že stavební úřady můžou fungovat jako orgány státní památkové péče. Větší nesmysl jsem asi nikdy neslyšel, nejsem si jist, zda je myšlen zcela vážně,“ dodal.

ČNK ICOMOS má výhrady i k ničím neomezenému rozmístování mobilních domů v okolí kulturních památek a dalším prvkům zákona. Naše kulturní dědictví může být v důsledku zařazeno na seznam památek UNESCO v ohrožení. Zákon tak posiluje nebezpečí, které hrozí historickému centru Prahy, Českému Krumlovu a dalším památkám. Požádal proto poslance Parlamentu ČR o odmítnutí nového stavebního zákona.

Současné znění nového stavebního zákona se vyhnulo řádnému legislativnímu procesu. Po zásadních změnách na půdě Poslanecké sněmovny neprošel zákon transparentním připomínkovým řízením. Neprojednala jej ani Legislativní rada vlády. Množství pozměňovacích návrhů bylo přijato bez dohledu na jejich reálný dopad. Byly ignorovány naše mezinárodní závazky i požadavky Centra světového dědictví UNESCO. Existují také závažné pochybnosti o souladu celého procesu s ústavním pořádkem.

„Žádáme Vás proto, aby Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR odmítla nekoncepční normu, která vznikla ve střetu zájmu, a nega-

rantuje v potřebné míře ochranu veřejného zájmu,“ uzavírá Gírsa s tím, že organizace bude i v případě schválení zákona požadovat začlenění skutečné ochrany kulturního dědictví v další verzi zákona nebo jeho novele.

ČNK ICOMOS se obává dopadů výměny ministra kultury v době schvalování stavebního zákona

Český národní komitét se obává dopadu očekávaného odchodu ministra kultury Lubomíra Zaorálka na post ministra zahraničních věcí. Poslanecká sněmovna projednává ve velmi nepřehledném režimu pozměňovacích návrhů nový stavební zákon, který má potenciál výrazně oslabit ochranu hmotného kulturního dědictví, zejména památek zapsaných na seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

„Výměnu ministrů kultury v době projednávání nového stavebního zákona ve zmatku pozměňovacích návrhů považujeme za nerozumné. Nový ministr by nemusel mít dostatek času pro zorientování ve složité problematice ochrany památek, jejich ochranných pásem a mezinárodních závazků ve vztahu k organizaci UNESCO. Ty mohou být schválením nevyvážené verze stavebního zákona poškozeny,“ uvedl profesor Václav Gírsa, prezident ČNK ICOMOS.

Současný ministr kultury v Poslanecké sněmovně fundovaně obhajuje zájmy ochrany kulturního dědictví.

(Jan Štoll)

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÉQUE

Vážený pan
PhDr. Lubomír Zaorálek
ministr kultury ČR
Maltézské náměstí 1
118 11 Praha 1 – Malá Strana

Č.j.: 148/21 Pres.

V Praze dne 13. dubna 2021

Vážený pane ministře,

jménem Českého národního komitétu ICOMOS bych Vám chtěl poděkovat a vyjádřit uznání za statečné vystoupení v Poslanecké sněmovně při závěru druhého čtení návrhu nového stavebního zákona. Zcela se ztotožňujeme s Vaším konstatováním, „Je alarmující, že i to minimum, které bylo pro ochranu kulturního dědictví dohodnuto v mezirezortním připomínkovém řízení, nám nyní nenávratně mizí před očima“.

Český národní komitét ICOMOS s velkým znepokojením sleduje průběh projednávání nového stavebního zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Byli jsme nemile překvapeni pasivitou ostatních členů vlády, kteří se neozývají, když jsou pošlapávány veřejné zájmy hájené jejich rezorty. O to víc si ceníme Vašeho vystoupení na ochranu kulturního dědictví České republiky a jejího mezinárodního renomé.

Vážený pane ministře,
vážíme si Vaší činnosti ve funkci ministra kultury a plně Vás ve Vaší zodpovědné práci v tomto významném rezortu podporujeme.

S úctou

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovní 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÈQUE

OTEVŘENÝ DOPIS

Vážený pan
Ing. Andrej B a b i š
předseda vlády ČR
Úřad vlády České republiky
Nábřeží Edvarda Beneše 4
118 01 Praha 1

Č.j.: 149/21 Pres.

V Praze dne 14. dubna 2021

Vážený pane předsedo vlády,

Český národní komitét ICOMOS s velkým znepokojením sleduje průběh projednávání nového stavebního zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Komplexní pozměňovací návrh poslance Vašeho vládního hnutí Martina Kolovratníka, podporovaný ministryní pro místní rozvoj Klárou Dostálovou, ve své podstatě likviduje i tu výrazně okleštěnou ochranu veřejných zájmů v oblasti péče o naše kulturní dědictví, kterou obsahoval vládní návrh zákona předložený parlamentu.

Český národní komitét ICOMOS stejně tak jak řada institucí, představitelů krajů, měst a obcí i akademického prostředí, již od samého počátku přípravy zcela kategoricky odmítal prvotní návrh nového stavebního zákona zpracovaný v přímém střetu zájmu Hospodářskou komorou. Návrh, odmítnutý většinou připomínkových míst, byl posléze po složitém projednávání upravený tak, aby se eliminovaly alespoň některé jeho nejzávažnější nedostatky, které fatálně ohrožovaly naše kulturní dědictví. Zde musím zdůraznit, že opraveny byly opravdu jen ty nejkřiklavější nedostatky, a i tak byla péče o památky okleštěná až na samou dřev, a připomínky ČNK ICOMOS nebyly vypořádány.

Nyní se ale tento zcela nepřijatelný a nekvalitní návrh vrací zpět, formou jakéhosi „kvazi vládního“ návrhu poslanců a ministrů Vašeho hnutí, podporovaný poslanci KSČM a SPD. Věcně okleštěný a zcela deformovaný návrh již nebude podléhat ani posouzení Legislativní radou vlády, ani neprojde standardním připomínkovým řízením, které by odhalilo ty zásadní nedostatky, které byly předmětem masivní veřejné kritiky v předchozím období přípravy. Je zjevné, že takto nemůže vzniknout nic jiného než legislativní zmetek.

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

Zcela se ztotožňujeme s velmi kritickým postojem ministra kultury Lubomíra Zaorálka, který pronesl na závěr druhého čtení stavebního zákona v Poslanecké sněmovně: „Je alarmující, že i to minimum, které bylo pro ochranu kulturního dědictví dohodnuto v mezirezortním připomínkovém řízení, nám nyní nenávratně mizí před očima“.

Znovu konstatujeme, že pokud nebudou stanoviska orgánů státní památkové péče závazná a to i v ochranných pásmech, nastane ničení památek. Pokud dojde k integraci rozhodování o památkové péči do stavebních úřadů, bude docházet k devastaci prostředí s památkovými hodnotami. Pokud se stát vzdá ochrany veřejných zájmů v územním plánování, budou nevratně poškozována naše historická města. Pokud budou rozhodnutí týkající se památek vydávána automaticky, nastane ničení kulturního prostředí, navíc se tím otevře nebývalý prostor pro korupci.

Považujeme za svoji povinnost Vám připomenout, že Česká republika je vázána mezinárodními smlouvami, které jsou součástí našeho právního řádu, mimo jiné Úmluvou o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (Sbírka zákonů č. 159/1991 Sb.). V článku 5 Úmluvy se smluvní stát zavazuje za účelem zajištění účinných a aktuálních opatření na ochranu, zachování a prezentování kulturního a přírodního dědictví usilovat o přijetí všeobecné politiky zaměřené na posílení úlohy kulturního a přírodního dědictví v životě společnosti a začlenění ochrany tohoto dědictví do komplexních plánovacích programů. Musíme bohužel konstatovat, že nyní projednávaná podoba stavebního zákona směřuje přesně opačným směrem.

Společná reaktivní monitorovací mise Centra světového dědictví UNESCO a rady ICOMOS ve své zprávě ze srpna 2019 vyzvala smluvní stát, Českou republiku, aby bylo Centrum světového dědictví informováno o vypracování návrhů na reformu stavebního zákona v souvislosti s potenciálními dopady na správu památek kulturního dědictví (kapitola 5.1.2 Zprávy, doporučení D 01). Nepochybně tím bylo myšleno, že Centrum světového dědictví má být informováno před tím, než budou jakékoliv návrhy přijaty Parlamentem České republiky. A nemáme žádné informace o tom, že by Česká republika informovala Centrum světového dědictví o návrzích poslanců a ministrů Vašeho hnutí, které nepochybně zásadním způsobem oslabí ochranu kulturního dědictví v naší zemi.

Vážený pane předsedo vlády,

v reakci na naše obavy o dopady připravované stavební legislativy, jste nás dopisem z března 2019 ujistil o vědomí významu kulturního dědictví a památek včetně jejich ochrany. Dovoluji si Vás proto požádat, aby, jste z titulu své vládní funkce, i z titulu funkce předsedy vládního hnutí ANO, zamezil přijetí výše uvedených legislativních návrhů, které jsou v příkrém rozporu s Vaším prohlášením i zájmy České republiky na ochranu jejího kulturního dědictví.

Děkuji Vám za porozumění

S úctou

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsas
prezident ČNK ICOMOS

ICOMOS

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES

CZECH NATIONAL COMMITTEE

COMITÉ NATIONAL TCHÉQUE

Dle rozdělovníku

Č.j.: 150/21 pres.

V Praze dne 26. dubna 2021

Vážený pane předsedo,

Český národní komitét ICOMOS s velkým znepokojením sleduje průběh projednávání nového stavebního zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. Stejně tak jako řada institucí, představitelů krajů, měst a obcí i akademického prostředí, jsme již od samého počátku přípravy zcela kategoricky odmítali prvotní návrh nového stavebního zákona zpracovaný v přímém střetu zájmu Hospodářskou komorou. Návrh, odmítnutý většinou připomínkových míst, byl posléze po složitém projednávání upravený tak, aby se eliminovaly alespoň některé jeho nejzávažnější nedostatky, které by v důsledku fatálně ohrožovaly naše kulturní dědictví. Zde musíme zdůraznit, že opraveny byly opravdu jen ty nejkřiklavější nedostatky, a i tak byla péče o památky okleštěna až na samou dřeň, a připomínky ČNK ICOMOS nebyly vypořádány.

Nyní se ale tento zcela nepřijatelný a nekvalitní návrh vrací zpět, formou komplexního pozměňovacího návrhu poslance Kolovratníka, a k němu uplatněných dalších samostatných pozměňovacích návrhů. Máme velké pochybnosti o tom, že tento postup je v souladu s ústavním pořádkem České republiky a jsme přesvědčeni, že nemůže vést ke vzniku kvalitní legislativy na poli stavebního práva, což by měl být hlavní cíl jeho rekodifikace.

Zcela se ztotožňujeme s velmi kritickým postojem ministra kultury Lubomíra Zaorálka, který pronesl na závěr druhého čtení stavebního zákona v Poslanecké sněmovně: „Je alarmující, že i to minimum, které bylo pro ochranu kulturního dědictví dohodnuto v mezirezortním připomínkovém řízení, nám nyní nenávratně mizí před očima“.

Považujeme za svoji povinnost Vás upozornit, že Česká republika je vázána mezinárodními smlouvami, které jsou součástí našeho právního řádu, mimo jiné Úmluvou o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (Sbírka zákonů čl. 159/1991 Sb.). V článku 5 Úmluvy se smluvní stát zavazuje za účelem zajištění

Český národní komitét ICOMOS
Rozdělovská 2002
169 00 Praha 6

cnk@icomos.cz
www.icomos.cz

IČ: 22735941
Bankovní spojení :RB
č.ú. 7458253001/5500

účinných a aktuálních opatření na ochranu, zachování a prezentování kulturního a přírodního dědictví usilovat o přijetí všeobecné politiky zaměřené na posílení úlohy kulturního a přírodního dědictví v životě společnosti a začlenění ochrany tohoto dědictví do komplexních plánovacích programů. Musíme bohužel konstatovat, že nyní projednávaná podoba stavebního zákona směřuje přesně opačným směrem.

Společná reaktivní monitorovací mise Centra světového dědictví UNESCO a rady ICOMOS ve své zprávě ze srpna 2019 vyzvala smluvní stát, Českou republiku, aby bylo Centrum světového dědictví informováno o vypracování návrhů na reformu stavebního zákona v souvislosti s potenciálními dopady na správu památek kulturního dědictví (kapitola 5.1.2 Zprávy, doporučení D 01). Nepochybně tím bylo myšleno, že Centrum světového dědictví má být informováno před tím, než budou jakékoliv návrhy přijaty Parlamentem České republiky. Bohužel nemáme žádné informace o tom, že by Česká republika informovala Centrum světového dědictví jak o vládním návrhu stavebního zákona, tak pozměňovacích návrzích uplatněných v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky, které nepochybně zásadním způsobem oslabují ochranu kulturního dědictví v naší zemi.

Centrum světového dědictví UNESCO v roce 2019 České republice výslovně nedoporučilo zavedení automatického povolení v připravované nové stavební legislativě. V kapitole 5.1.2 Zprávy ze srpna 2019 je uvedeno: „Navrhované zavedení „mlčení státní správy“ (kdy je souhlas udělen automaticky po stanovené lhůtě při neexistenci konkrétního rozhodnutí orgánu), by na základě zkušeností v jiných jurisdikcích nebylo pozitivním krokem k ochraně památek.“ Z výše uvedených důvodů si Vás dovoluujeme požádat, aby, jste nepodpořili legislativní návrhy, zavádějící institut automatického povolení v oblastech dotýkajících se kulturního dědictví, a to v jakékoliv podobě.

Další velmi problematickou věcí, je návrh integrace rozhodování o památkové péči do stavebních úřadů v ochranných pásmech památkových rezervací a zón, který byl obsažen již ve vládním návrhu zákona předloženém Poslanecké sněmovně. Tento návrh dle našich informací také nebyl projednán s Centrem světového dědictví a dovoluujeme si vyjádřit vážnou pochybnost o tom, že by byl z jeho strany přijat kladně. Zde musíme upozornit na skutečnost, že existuje letitý konflikt mezi UNESCO a hlavním městem Praha i Českou republikou, který se významně váže k ochrannému pásmu pražské památkové rezervace. Jedním z hlavních důvodů, proč Praze hrozí zápis na seznam památek UNESCO v ohrožení, je dlouhodobé nerespektování doporučení Centra Světového dědictví a rady ICOMOS ohledně výstavby výškových budov na pražské Pankrácké pláni. Jen pro doplnění kontextu uvádíme, že investorem jedné z problematických staveb v tomto místě, u které UNESCO žádá o její zastavení, je společnost, která vehementně prosazuje rekonstrukci stavebního práva a jako významný člen Hospodářské komory se podílela na jeho přípravě. Z výše uvedených důvodů, zásadně nedoporučujeme oslabení role památkové péče její integrací do stavebních úřadů v ochranných pásmech památkových rezervací a zón. A proto, podporujeme pozměňovací návrh poslance Čížinského, vedený pod číslem 7605, který zachovává hájení veřejného zájmu na úseku státní památkové péče v jedné soustavě samostatných správních úřadů, včetně ochranných pásem

památkových rezervací a zón. To by dle našeho názoru přispělo k určitému otupení výhrad ze strany UNESCO, které jinak s největší pravděpodobností zasáhnou nový stavební zákon jako celek.

Z pohledu ochrany kulturního dědictví a mezinárodních závazků České republiky, hodnotíme jako nepřijatelný také pozměňovací návrh poslance Kolovratníka, vedený pod číslem 8008, který převádí požívání územně plánovacích dokumentací plně do kompetencí obcí a krajů. Tento zcela nedořešený návrh, zpracovaný zástupci pěti největších měst, pod nevinně znějící hlavičkou tzv. „Čtyř městských artikul“, ve skutečnosti zásadním způsobem oklešťuje ochranu veřejných zájmů v územním plánování a způsobil by nedozírné dopady do vztahu státu a samospráv. A ve svém důsledku může poškodit i většinu zbývajících obcí v České republice. Nemůžeme se také zbavit dojmu, že si tímto legislativním návrhem hlavní město Praha řeší svůj lokální problém, kdy již 9 let (!), není schopno uvést rozpracovaný návrh svého experimentálního územního plánu (Metropolitní plán) do souladu s platnou legislativou. Přičemž jiná města, také s památkovými rezervacemi, stejný úkol standardní cestou zvládají za zlomek času. Nepovažujeme proto za vhodné, rozkolísat územní plánování v celé České republice nepromyšleným a odbornou veřejností neprodiskutovaným návrhem, zvláště pokud existují takto závažné pochybnosti o jeho motivaci. Ani tento návrh dle našich informací nebyl projednán s Centrem světového dědictví a vážné pochybnosti o tom, že by byl přijat kladně, můžeme jen doplnit sdělením o zásadních výhradách, které Centrum vzneslo k návrhu pražského Metropolitního plánu a jež dosud nebyly jeho autory vypořádány.

Navíc relativizace hodnotových ustanovení při uplatňování veřejných zájmů obsažená v různých pozměňovacích návrzích, jen doplňuje naše obavy z probíhajícího legislativního procesu.

Vážený pane předsedo,

jsem přesvědčen, že zejména v dnešní době, kdy budeme pracně zacelovat šrámy způsobené globální pandemií, by bylo krajně nevhodné vyvolávat další spory s Centrem světového dědictví UNESCO, podlehnout úzkým partikulárním zájmům na úkor celospolečenských priorit a ohrožovat také žádoucí obnovu ekonomiky opětovným oživením turistického ruchu.

Dovoluji si Vás proto požádat, aby, jste nepodpořil přijetí výše uvedených legislativních návrhů, které jsou v příkrém rozporu se zájmy České republiky na ochranu jejího kulturního dědictví i v rozporu s jejími mezinárodními závazky a naopak podpořil pozměňovací návrh poslance Čížinského, vedený pod číslem 7605, který tomuto riziku zamezí.

Děkuji Vám za porozumění

S úctou

Prof. Ing. arch. akad. arch. Václav Girsá
prezident ČNK ICOMOS

Projev prezidenta ČNK

na setkání u příležitosti udělení Ceny za nejlepší přípravu a realizaci Programu regenerace městských památkových rezervací a zón za rok 2020 a udělení Ceny Ministerstva kultury ČR za památkovou péči dne 22. června 2021 v Národním muzeu v Praze

Vážené dámy a pánové,

dovolte mi, abych Vás – společně s docentem Štulcem – pozdravil za Český národní komitét ICOMOS. Mezinárodní rada památek vypisuje každý rok u příležitosti mezinárodního dne památek a sídel celosvětové téma roku. Možná si vzpomenete, že pro minulý rok to bylo heslo: „Sdílená kultura, sdílené dědictví, sdílená odpovědnost“.

Pro letošní rok, rok 2021, stanovilo centrum mezinárodní organizace ke dni památek stručnou výzvu COMPLEX PASTS – DIVERSE FUTURES. Jak interpretovat toto heslo? Mechanicky přeloženo s významem SLOŽITÁ MINULOST – RŮZNORODÁ BUDOUCNOST. Výzva k uchování kulturního dědictví v celé šíři druhové a regionální rozmanitosti.

Proč zrovna tato výzva? Při globálním pojetí světa a opojení technickým rozvojem bychom si měli položit častěji otázku, zda současná doba ve své překotnosti a jednostranných důrazech bere ohled na svébytné kulturní rysy zemí a států v různých kontinentech a jejich velkou rozmanitost. Nelze totiž přehlédnout postupnou, ale radikální proměnu prostředí s tendencemi, které směřují k jednotvárnosti, uniformitě, disharmonii životního prostoru. Podle zásahů do životního prostředí mnohdy nepoznáš, ve které zemi, či dokonce ani na kterém kontinentu se nacházíš. Je to tak správně? Věžový dům na Pankráci nerozeznáš od věžové stavby v Malajsii, Londýně, v Petrohradu nebo Kapském Městě. Mnohdy se liší jenom výškou či exhibicí navzájem přebíraných vnějších znaků ve snaze uniknout fádnosti, vtisknout novým dílům rysy jedinečnosti, výjimečnosti. Nezřídka s akcentem na spektakulárnost, avšak podle obsahově plochých not. Příliš často bez zájmu o kontinuitu, bez hlubší návaznosti na individuální, svébytné hodnoty konkrétního prostředí. Ztratili jsme cit pro kontext. Globalizační proud je jistě v mnohém přínosný, ale také v mnohém – zejména ve vztahu k odkazu minulých generací – přináší velká rizika. Individuální kulturní specifika tradičního prostředí jsou však významná pro naplněný, smysluplný život člověka. Výzvu COMPLEX PASTS – DIVERSE FUTURES chápeme tedy jako důležitý apel k uchování rozmanitosti bohatství kulturního odkazu světa. Pozitivním vztahem ke kulturním tradicím, k odkazu předchozích generací uchováváme a vytváříme prostor pro smysluplný, rozmanitý a tedy bohatý život budoucím.

Očekáváte kritická slova k nedávno schválenému stavebnímu zákonu, ke kterému jsme se vyjadřovali setrvale zcela kategoricky zamítavě, nejen s obavami o kulturní dědictví, ale o obraz naší země. Náš postoj se samozřejmě nemění. Argumenty těch, kteří zásah do systému ochrany koncipovali a obhajují, jsou pro nás, kteří působíme celý život v oboru, zcela neuchopitelné, nesrozumitelné a neakceptovatelné. Nejsou totiž podloženy potřebnými znalostmi, a tedy ani garantovány odpovědností. A hlásit se k odpovědnosti za něco, co mi není vlastní, v čem se neorientuji, co vůbec neznám – to je podle mého mínění hazard a farizejství. Je to v příkrém rozporu s oním sdílením odpovědnosti za dědictví, které jsem na začátku připomínal. Doufám ale, že rozum a cit zvítězí a špatný zákon bude zamítnut.

Ale nechci kazit slavnostní atmosféru. Pozitivních příkladů hlubokého zájmu o kulturní dědictví a velmi záslužné iniciativy je samozřejmě celá řada. Příkazem odpovědnosti za kulturní dědictví a velkého úsilí o jeho záchranu je koneckonců i toho dnešní slavnostní vyústění.

Připomenu jen poslední úspěšné zápisy našich památek na Seznam kulturního a přírodního dědictví UNESCO: Krajina pro chov a výcvik ceremoniálních kočárových koní v Kladrubech nad Labem a Hornický region Krušnohoří. Budeme také držet palce i slibné nominaci Žatce a krajiny žateckého chmele.

A jak již asi víte, přiblížil se také po 10 letech, respektive po 20 letech náročné práce další mimořádný úspěch – zapsání sériové mezinárodní nominace Slavné lázně Evropy. A z deseti evropských lázní tři naše: Karlovy Vary, Mariánské a Františkovy Lázně. Blahopřejeme a děkujeme těm, kteří se o to zasloužili.

Vážené dámy a pánové, dovolu mi závěrem, abych konstatoval, že Český národní komitét ICOMOS oceňuje záslužnou činnost Sdružení historických měst Čech, Moravy a Slezska tradičně pod vedením pana předsedy Honzářka, jehož důležité práce ve prospěch památek si velmi vážíme. Dovolte mi, abych Vám – zástupcům všech historických měst – poděkoval za záslužnou práci a oceněným městům a osobnostem upřímně gratuloval.

Děkuji Vám za pozornost.

(Václav Girsá)